

Ruch Pathalgari na rzecz Autonomii Adivasi

10 kwietnia 2024

Rdzenna ludność Adivasi od wieków walczy w obronie zbiorowego prawa do samostanowienia, autonomii i tożsamości, a także o odzyskanie własnych praw do ziemi, terytoriów i zasobów naturalnych. Ruch Pathalgari, to potężny ruch masowy walczący o te prawa, ruch, który w nieodległej przeszłości był kryminalizowany i niszczone przez indyjską administrację, po tym gdy stawiał opór centralnym władzom Indii.

Termin „Adivasi” łączy w sobie dwa słowa wywodzące się z języka hindi: Adi oraz Vasi, co dosłownie oznacza pierwotnego mieszkańca, aborygena lub pierwszego osadnika. Adivasi to pierwsi osadnicy Indii – rdzenni mieszkańcy tego kraju. Konstytucyjnie są oni klasyfikowani jednak jedynie jako „Plemiona Zaplanowane”, na mocy którego statusu mają zagwarantowane pewne specjalne prawa i przywileje. W Indiach jest 744 plemiennych grup etnicznych Adivasi, z których 705 jest oznaczonych jako „plemiona zaplanowane” żyjące w granicach 30 stanów i terytoriów związkowych. Kilka grup etnicznych Adivasi nie posiada wciąż statusu oficjalnie

uznanych i nie wiadomo kiedy stan ten ulegnie zmianie.

Przed Grupą Roboczą ONZ ds. Rdzennej Ludności, Rząd Indii wielokrotnie zaprzeczał istnieniu Adivasi jako rdzennej ludności Indii. Niemniej jednak 13 września 2007 roku państwo indyjskie głosowało za przyjęciem Deklaracji ONZ ds. Ludów Tubylczych (UNDRIP), natomiast 5 stycznia 2011 roku Sąd Najwyższy Indii w swoim oświadczeniu stwierdził, że ludy plemienne są potomkami pierwotnych mieszkańców Indii, a także, że jako grupa pozostają też jedną z najbardziej zmarginalizowanych i wrażliwych społeczności kraju.

ZASOBY ADIVASI

Według spisu z 2011 roku Adivasi to łącznie około 104 mln ludzi, stanowiących 8,6% całkowitej populacji Indii. Adivasi przez pokolenia zamieszkiwali lasy lub ich okolice, żyjąc w rytmie otaczającej ich przyrody. Utrzymanie Pierwszej Ludności Indii zależało w dużej mierze od zasobów naturalnych, na nich opierała się tożsamość, kultura, autonomia, tradycja, etos i codzienna egzystencja różnych grup Adivasi. Z danych rządowych wynika, że 89,9% Adivasi nadal mieszka na obszarach wiejskich. Podstawową cechą społeczności Adivasi jest ich bezkastowość, bezklasowość, wspólnotowość oparta na równości, wspólnotowy system ekonomiczny, historyczne współistnienie z naturą, a także samorządność oparta na poszukiwaniu zgody.

Liberalizacja gospodarcza, globalizacja i prywatyzacja, dotykające Indie, wywarły jednakże straszliwy wpływ na tkankę społeczną, gospodarkę, politykę, kulturę a także idee rozwoju społeczności na subkontynencie indyjskim. Różne błędne czynniki związane z oficjalną polityką, zmusiły niezależne społeczności do uzależnienia się od rządu. Tym sposobem Adivasi zostali wyobcowani ze swojej ziemi, terytoriów i zasobów.

Historycznie Adivasi praktykowali tradycyjne prawo własności do swoich ziem, terytoriów i zasobów naturalnych. Wszystko

zmieniło się wraz z ustanowieniem brytyjskich rządów na subkontynencie indyjskim i jego ingerencją w kwestię zasobów naturalnych regionu. Brytyjski rząd Indii uchwalił różne prawa w celu sprawowania kontroli nad terytoriami i zasobami naturalnymi, następstwem, których była stopniowa marginalizacja Adivasi. Po ogłoszeniu niepodległości przez Indie sytuacja Adivasi jeszcze się pogorszyła. Ziemie, lasy, zbiorniki wodne i surowce, należące do rdzennych ludów Indii zostały zawłaszczane, zabrane w imię rozwoju i interesu narodowego, jak również pod pretekstem ochrony przyrody. Indyjskie władze systematycznie rozszerzały swoją kontrolę nad zasobami naturalnymi, uchwalając liczne przepisy, w tym ustawę o ochronie dzikiego życia z 1972 roku oraz ustawę o ochronie lasów z 1980 roku, które odebrały dotychczasowe prawa Adivasi pod pretekstem zachowania lasów i dzikiej przyrody.

Według dostępnych danych, w latach 1950-2000 około 60 milionów ludzi zostało przesiedlonych lub dotkniętych „inwestycjami rozwojowymi” związanymi z projektami nawadniania, elektrowniami, projektami górniczym i cementowniami. Wśród przesiedlonych ludzi co najmniej 40% wywodziło się ze społeczności Adivasi, z kolei kolejne 20% było klasyfikowanych jako „dalici”, znani również jako „nietykalni”, a więc ludzie z najniższej kasty społeczeństwa indyjskiego. Około 25% spośród przesiedlonych otrzymało pewne formy rekompensaty, podczas gdy pozostali praktycznie pozostawieni zostali z niczym.

Rządy stanowe i samorządy regionalne w Indiach, dążące do przyciągnięcia inwestorów, zainteresowane są często osłabieniem istniejących przepisów chroniących grunty. Tworzone są specjalne banki ziemi, do których wciągane są grunty wspólnotowe, święte gaje, a także grunty leśne. Proces ten dokonuje się bez zgody rad wiejskich, które zgodnie z indyjskim ustawodawstwem są najwyższymi władzami w wioskach Adivasi. Istniejące przepisy są rażąco łamane na rzecz interesów korporacyjnych.

WYKORZYSTANIE KAMIENNYCH PŁYT JAKO PRZESŁANIE POLITYCZNE

Mogłoby się wydawać, że Adivasi posiadają trzy rodzaje praw, płynących z konstytucji, ustawodawstwa, różnych orzeczeń sądowych i tradycji. Zabezpieczają one prawo do samostanowienia, uznane przez indyjską konstytucję. Jednak po wdrożeniu państwowego ustawodawstwa Adivasi został sterroryzowani, opór ich był tłumiony, a oni sami byli kryminalizowani przez współczesne państwo indyjskie. Centralny rząd kraju zawiódł w zakresie egzekwowania postanowień konstytucji, a także innych aktów prawnych, takich jak Deklaracja ONZ ds. Ludów Tubylczych, które miały chronić Adivasi.

Adivasi, walczący o ochronę własnej tożsamości, autonomii, kultury, języków, gruntów, terytoriów i zasobów, często są piętnowani (w przewodzie publicznym, by osłabić ich ochronę moralną). Nazywani są naksalami (lewicowymi buntownikami), zaliczani są do komponentu antynarodowego i antyrozwojowego. Propagowanie retoryki o tej wymowie prowadzi do kryminalizowania członków ludu Adivasi, do fałszywego oskarżania ich o przestępstwa, do arbitralnego pozbawiania ich wolności; zdarza się, że padają ofiarą tortur.

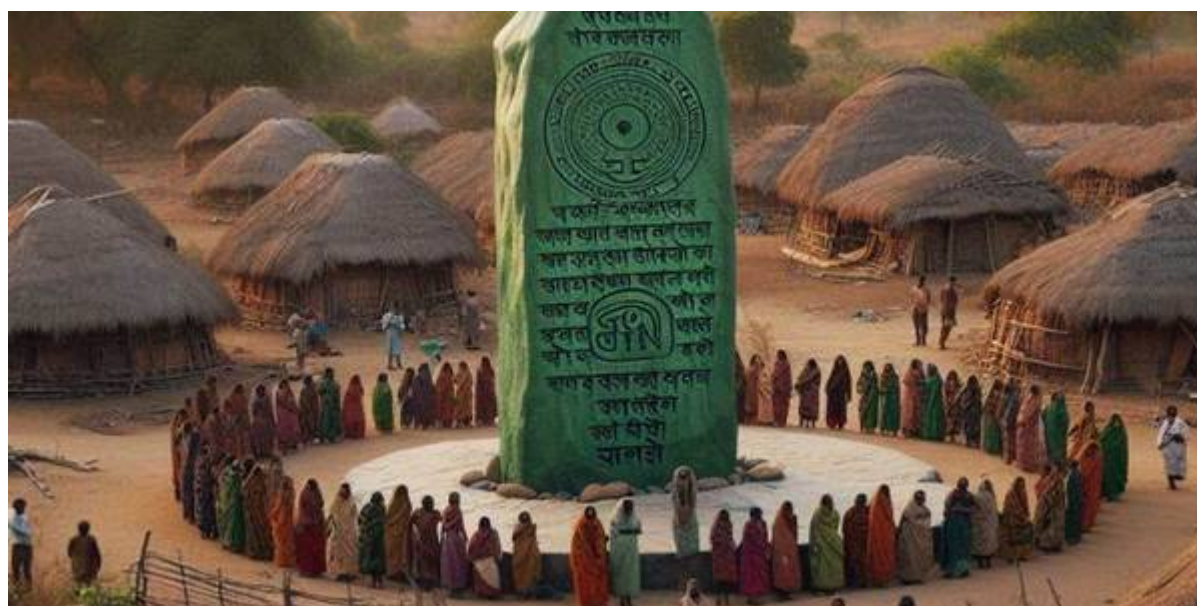
Pathalgari lub Pathalgadi (nazywany również Ruchem Pathalgari) to autonomiczny ruch oporu i samostanowienia Munda Adivasi, wywodzący się z dystryktu Khunti w stanie Jharkhand, powstały w celu odzyskania zbiorowych praw rdzennej ludności do ziemi, terytoriów i zasobów naturalnych. Ruch ten zdobył popularność i rozprzestrzenił się na główne stany centralnych Indii, takie jak Jharkhand, Orisa, Chhattisgarh i Madyha Pradesh.

Etymologicznie Pathalgari oznacza „wznoszenie kamiennej płyty”. Patha oznacza „kamień”, a gadi odnosi się do „wznoszenia lub mocowania na ziemi”. Tak więc Pathalgari to wzniesiona, kamienna płyta symbolizująca tradycyjne prawa,

praktyki, wierzenia i kulturę Adivasi. Powszechnie cała społeczność wiejska jest zaangażowana w uroczyste wznoszenie płyt kamiennych we wsi. Ceremonia ta towarzyszy wielu okolicznościom i służyć może różnym celom: pamięci i uczczeniu przodków, wytyczeniu granic wsi, pokazaniu historii osady przyszłym pokoleniom, ukazaniu pokoleń żyjących na danej ziemi, bądź upamiętnieniu szczególnego wydarzenia.

Początki wykorzystania kamieni nagrobnych do przekazywania przesłań politycznych sięgają XIX wieku. W 1880 roku, kiedy brytyjscy władcy poprosili Munda Adivasi z Khunti o udowodnienie własności ziemi, którą uprawiali, ci przynieśli ogromny kamień nagrobny z Khunti do Kalkuty i przedstawili go jako dowód brytyjskim władzom.

W ostatnich dziesięcioleciach Pathalgari znalazło się w centrum uwagi, kiedy weszła w życie ustawa o przepisach Panchayats (rozszerzenie do wyznaczonych obszarów – PESA 1996). BD Sharma, były funkcjonariusz indyjskiej służby administracyjnej oraz Bandi Oraon, były funkcjonariusz indyjskiej służby policyjnej, rozpoczęli praktykę wznoszenia we wsiach kamiennych tablic, na których wypisano zapisy ustawy. Dokonano tego, aby uświadomić Adivasi istnienie przysługujących im prawnych i konstytucyjnych zabezpieczeń.

NOWY ROZDZIAŁ RUCHU PATHALGARI

W 2017 roku, mobilizując społeczność Munda Adivasi z regionu Khunti, w stanie Jharkhand do odzyskania ich zbiorowych praw do ziemi, terytoriów i zasobów naturalnych, przywódcy organizacji Adivasi Mahasabha zrozumieli znaczenie kulturowego symbolu Pathalgari dla społeczności i strategicznego odwoływania się do niego w ramach ruchu powszechnego.

Ruch formalnie został zainicjowany 9 lutego 2017 roku w wiosce Bhandra, jako protest przeciwko zmianom prawa gruntowego uchwalonego przez rząd stanu Jharkhand. Zmiany pozwoliłyby na komercyjne wykorzystanie ziem Adivasi, na nabywanie gruntów rolnych na cele nierolnicze, a także zniwelowałyby rekompensaty w procedurze przekazywania gruntów. Pierwsze dwie poprawki miałyby negatywny wpływ na Adivasi z Jharkhand gdyż rząd stanowy powziął 2,1 mln akrów ziemi, z tak zwanych rządowych gruntów znajdujących się w banku ziemi. Wśród tego areału znajdowały się święte gaje, wiejskie ścieżki, place zabaw, cmentarze, grunty leśne i wzgórza. Rząd stanowy zorganizował również Szczyt Globalnych Inwestorów i podpisał 210 nowych protokołów ustaleń z zainteresowanymi domami korporacyjnymi.

Wydarzenia te, gwałtownie ingerujące w prawa ludu Adivasi, zapoczątkowały ruch Pathalgari. Kamienne tablice zainstalowano w ponad 200 wioskach, podnosząc twierdzenia, że cieszą się najwyższym autorytetem tradycyjnych rad wiejskich. Bazując na zwyczaju, powstałe tablice miały wymiary od około 15 stóp długości, na 4 stopy szerokości, pomalowane były na zielono i biało. Ruch Pathalgari dąży do zastąpienia władzy rządu centralnego i stanowego przez władzę lokalną Gram Sabha (rady wiejskiej). Komunikaty umieszczane na tablicach zawierają fragmenty indyjskiej Konstytucji i wyroki Sądu Najwyższego, a także ostrzeżenia skierowane do osób postronnych, informujące o tym, aby nie wchodzić do wiosek bez pozwolenia naczelnika wioski.

Ruch zadeklarował, że nie zamierza nawiązywać współpracy wymierzonej w indyjskie państwo. Dążąc do konsolidacji wydał mieszkańcom wsi legitymacje, otworzył własne szkoły z różnymi programami nauczania, założył własny bank i tradycyjny system opieki zdrowotnej. W każdej wiosce rozmieszczono także strażników, ubranych w tradycyjne stroje oraz uzbrojonych w łuki i strzały. Zadaniem ich było między innymi uniemożliwienie osobom postronnym wstęp do ich wiosek bez uprzedniego pozwolenia naczelnika. Wsie zabarykadowano bambusowymi płotami i wzniesiono słupy kontrolne. Kiedy władze rządowe wkraczały do wsi siłą, przebijając się przez barykady, to wyżsi urzędnicy administracyjni, policja i siły paramilitarne, uznani za intruzów, byli zatrzymywani i przetrzymywani w areszcie.

Po roku, gdy ruch stał się poważnym zagrożeniem dla władz, rząd uznał go za niekonstytucyjny, antypaństwowy i antynarodowy, rozgramiając go przy wykorzystaniu sił policyjnych i paramilitarnych. Ruch Pathalgari został zniesławiony przez państwo indyjskie, a także przez rządzącą na poziomie federalną Indyjską Partię Ludową (Bharantiya Janata – BJP), media regionalne i ogólnokrajowe, przez prawicowe organizacje społeczeństwa obywatelskiego, a także przez niesprzyjające ruchowi opozycyjne organizacje Adivasi. Efektem tego procesu były masowe represje na Adivasi w całym regionie.

„Przyczynkiem do rozbicia ruchu stała się sprawa gwałtu zbiorowego na aktorkach do którego miało dojść 19 czerwca 2018 roku niedaleko Kochang. Wykorzystując fakt, że wśród podejrzanych i aresztowanych byli również członkowie ludu Adivasi, policja rozpoczęła kampanie aresztowania i stawiania zarzutów działaczom ruchu Pathalgari. Zatrzymywani, byli ukazywani w przewodzie publicznym jako „maoiści” i „antynarodowcy”. Zarzuty były absurdalne, zważywszy na to, że właściwą treścią ruchu było cytowanie przepisów konstytucyjnych zabezpieczających prawa plemienne.

OD KRYMINALIZACJI DO NADZIEI

Represje doprowadziły do tragicznych konsekwencji. Sprawy o podburzanie zostały wniesione przeciwko ponad 10000 Adivasi, 115 zostało uwięzionych, jeden mężczyzna został brutalnie pobity przez policję. Ponad 3000 wiosek uznano w tamtym okresie za opuszczone, po tym jak mieszkańcy uciekli w obawie przed aresztowaniem. Niektórzy zostali zmuszeni do opuszczenia własnych rodzin, by ratować swoje życie bądź przyszłość. W całym regionie, bez zgody lokalnych sołtysów, utworzono prawie 25 stałych obozów wojskowych, w większości na terenie szkół.

Ruch Pathalgari był jedną z głównych kwestii omawianych podczas wyborów do Zgromadzenia Jharkhand, które odbyły się w grudniu 2019 roku. Sojusz grup opozycyjnych kierowany przez późniejszego premiera stanowego Hemanta Sorena podjął ten temat podczas kampanii wyborczej, obiecując odrzucić wszystkie zarzuty wobec Ruchu, jeśli sojusz ten przejął by tylko ster władzy w stanie Jharkhand. 29 grudnia 2019 roku Soren, zaraz po złożeniu przysięgi w związku z objęciem stanowiska premiera, dotrzymał obietnicy wyborczej i ogłosił wycofanie wszystkich spraw dotyczących Pathalgari. Zamysł ten usankcjonowano podczas pierwszego posiedzenia jego gabinetu. Proces wycofania rozpoczął się miesiąc po decyzji rządu stanowego, lecz później zwyciężyła biurokracja i obstrukcja: po dwóch latach po ogłoszeniu decyzji nie przełożyła się ona na realne działania.

Ruch Pathalgari to rewolucja Adivasi jaka dokonała się w XXI wieku, mająca na celu ochronę ich zbiorowego prawa do samostanowienia, autonomii, ziemi, terytoriów i zasobów naturalnych. Ruch ten został całkowicie niezrozumiany przez państwo indyjskie, a w rezultacie tego zniesławiony i zmiądzony. Jednocześnie stał się on również nowym promieniem nadziei dla Adivasi, potwierdzającym, że wciąż mogą rzucić wyzwanie potężnemu państwu indyjskiemu, odwoławszy się do swej jedności i tradycyjnego samorządu. Jeśli rząd stanu Jharkhand

pragnie przywrócić zaufanie i wsparcie Adivasi, to musi wycofać wszystkie sprawy przeciwko Pathalgari, do czego prawnie się zobowiązał, chroniąc zarazem konstytucyjne, ustawowe i tradycyjne prawa Adivasi.

POSŁOWIE TŁUMACZA – O AUTORZE I SYTUACJI ADIVASI

Gladson Dungdung jest działaczem na rzecz praw człowieka, badaczem, pisarzem i publicznym mówcą, mieszkającym w Ranchi w Indiach. Jest założycielem Adivasi Publications, Adivasi Hunkar i Ruchu Praw Człowieka Jharkhandu. Napisał wiele książek w języku hindi i angielskim, w tym między innymi „Whose Country is it Anyway? Untold Stories from the Indigenous Peoples of India” (2013); „Mission Saranda: A War for Natural Resources in India” (2015); „Endless Cry in the Red Corridor” (2017), a także “Adivasis and their Forest (2019).

Gladson Dungdung dokumentuje historyczne i współczesne rozdziały walki ludu Adivasi o zachowanie swojej tożsamości, terytoriów, kultury, gospodarki oraz świętych miejsc, dzieląc ją na trzy główne okresy: 1) 1800-1947 – okres interwencji kolonialnych; 2) 1947-1991, kiedy po odzyskaniu niepodległości nastąpiła fala projektów rozwojowych; 3) od 1991 roku, kiedy sponsorowana przez państwo działalność rozwojowa, ustąpiła miejsca przejęciom ziemi dokonywanym przez przedsiębiorstwa i korporacje kierujące się logiką „nieustannej pogoni za zyskiem w ramach neoliberalnego paradygmatu, który dzieli las na dzierżawy, kopalnie, a także sprywatyzowane zasoby, takie jak plantacje”.

Autor przedstawiając dokumentację w języku hindi, angielskim oraz we własnym języku kharii, archiwizuje fakty i statystyki dotyczące okrucieństw popełnianych wobec społeczności Adivasi. Obejmują one przejmowanie ziemi, wysiedlenia, przymusowe migracje, gwałty, morderstwa, okaleczenia oraz tortury ze

strony państwa i jego funkcjonariuszy. W jego pracach szczególnie opisano gwałty na kobietach, w tym przypadki powtarzającego się molestowania przez funkcjonariuszy rezerwy centralnej policji młodych dziewcząt pasących bydło.

Symbolem represji duumwiratu państwowo-korporacyjnego wobec Adivasi w Indiach, jak zauważa Dungdung, stało się starcie w 2006 roku w Kalinganagar z policją, która otworzyła ogień do protestujących, zabijając na miejscu 12 Adivasich odrzucających obecność Tata Steel. 35-letnia Deogi Tina, kobieta z ludu Ho, była jedną z tych którzy stanęli wówczas na przeszkodzie firmie Tata i zapłacili za to cenę najwyższą, cenę życia.

Złóża bogatych surowców mineralnych stanowią prawdziwe przekleństwo Adivasi. Stany Jharkhand, Orisha i Chhattisgarh posiadają jedne z największych na świecie złóż boksytu wykorzystywanego do produkcji aluminium, a także rudy żelaza, węgla, manganu i innych minerałów. Ponad 20 pasm górskich w regionie znajduje się w zainteresowaniu eksploatacyjnym międzynarodowych i krajowych firm górniczych. Tereny te pokrywają się z ziemią świętą dla społeczności Adivasi. Dystrykty stanów Jharkhand i Orisha o najniższych wskaźnikach zamożności ekonomicznej, takie jak Singhbhum i Koraput, posiadające jednocześnie najwyższy odsetek członków ludu Adivasi, to także te, w których znajdują się pożądane zasoby naturalne i minerały. Od 1945 roku cechą symptomatyczną regionu są przesiedlenia ludności. Szacuje się, że aż 5 milionów ludzi (w tym głównie Adivasi, stanowiących 25 procent populacji regionu) zostało przymusowo eksmitowanych i przesiedlonych, aby umożliwić budowę tam i kopalni.

Gladson Dungdung oszacował, że w latach 2001–2016 siły bezpieczeństwa zamordowały 2000 mieszkańców wiosek Adivasi: 1000 w Chhattisgarh, 700 w Jharkhand i 300 w Orisha. Podobnie, co najmniej 2000 dziewcząt i kobiet Adivasi padło ofiarą wykorzystywania seksualnego przez mężczyzn noszących mundury rządowe: 1500 kobiet w Chhattisgarh, 300 w Jharkhand i 200 w

Odisha.

Według Dungdunga Gladsona filozofia Adivasi opowiada się za symbiotyczną relacją współistnienia z naturą i podkreśleniu wartości dzielenia się, autonomii, wolności i równości, także w zakresie równości płci.

Na przykład zabójstwa kobiet, szerzące się w „wysoko rozwiniętych” stanach, takich jak Gujarat, jest nieznane społeczeństwu plemiennemu. Nie jest to jednak konsekwentna postawa, na każdym polu. Dostrzegłszy nierozwiązane problemy Gladson przyznaje, że społeczeństwo Adivasi nadal pozostaje społeczeństwem patriarchalnym, w którym kobiety stają się kozłami ofiarnymi. Zdarza się, że posądzane są o czary i brane są za „czarownice”. Wydaje się – przyznaje – że w latach 2001–2016 aż 1500 kobiet Adivasi zostało zabitych po posądzeniu o związki z magią.

Autorstwo: Gladson Dungdung

Tłumaczenie i posłowie: Damian Żuchowski

Zdjęcie i ilustracja: [Koustav2007](#) (CC BY-SA 3.0), sztuczna inteligencja

Źródło zagraniczne: [Iwgia.org](#)

Źródło polskie: WolneMedia.net

LEKTURA UZUPEŁNIAJĄCA

1. Gladson Dungdung, Felix Padel, Vinita Damodaran, „And red flows the Koina river: Adivasi resistance to the ‘loot’ of their land and resources in eastern India, 1980–2020”, <https://www.cambridge.org/core/journals/modern-asian-studies/article/and-red-flows-the-koina-river-adivasi-resistance-to-the-loot-of-their-land-and-resources-in-eastern-india-19802020/F3067B5AFC1A4FCB0C09273EB37137AE>